

לקראת יום ספר העדר

עדי רוז, ספר העדר

לפני שנתיים, ביוזמתו של הח' עוזי לוי, החליטה ועדת ספר העדר לקיים בשנה שבין האספות את יום ספר העדר. השנה בכוונתנו לאשש החלטה זו מתוך תקווה שהמסורת תשתרש.

ביום העיון השנה נעלה לדיון מחודש את מטרות טיפוח הבקר לחלב בארץ. מטבע הדברים שפונקציה המטרה העיקרית של אירגון כמו שלנו אינה טיפוח לשמו, אלא מבנה גנטי כזה שפעולת הגנים ופעולת הגומלין ביניהם בתנאי הממשק הקיימים יצרו תרומה כלכלית מירבית למגדל. השגת יעד זה אפשרית בשתי דרכים עיקריות:

- הורדת התשומה ליחידת הייצור,
- הגדלת התמורה עבור יחידת הייצור.

שלושה הם הגורמים העיקריים המשפיעים על המשתנים התלויים האלה (תרשים דיקרסון):

- טיפוח
- ממשק
- תנאי שוק.

המשתנים הבלתי תלויים האלה מצידם הופכים להיות תלויים במשתנים אחרים המשפיעים עליהם. בידינו להשפיע על מרבית הגורמים בכמה דרכים. ידיעה מדויקת על התוצאות הכמותיות של כל אחת מהפעולות וערכה הכלכלי תתן לנו את התשובה המיטבית. אחת השאלות המרכזיות שתפסה מקום בדיון הציבורי השנה היתה – מהי יחידת הייצור שלנו: ק"ג חלב, ק"ג שומן, ק"ג בשר, כפי שמקובל עד היום, או האם יש להוסיף ערך כלכלי ליחידת ייצור נוספת, החלבון. גם כיום אנו מקבלים תמורה עבור החלבון בדרך עקיפה. אבל עדיין לא יישמו שיטות תשלום ישירה עבור מרכיב זה. ישנם הגורסים שגם בשיטה הקיימת יש לשנות את יחסי המחירים שומן:חלב. בתנאי כלכלת ישראל, לכל החלטה כזו יש משמעות מעבר

לשינוי הרגיל שייגרם למערכת קבלת ההחלטות של החקלאי הבודד. חשוב שזכור, שכל פעולה טיפוחית המתחילה כיום, תוצאותיה יבואו לביטוי רק בעוד מספר שנים.

אחד הגורמים שיקבעו את עתיד השוק היא התנהגות המערכת השיווקית שלנו. חיזוי נכון של צרכי השוק, המחירים שהשוק יהיה מוכן לתת והוצאות המחלבות, עשויים להיות בעלי משקל. יתכן, שאם נספק למחלבה חלב בהרכב שונה מזה כיום נגדיל את יעילותה וזו מצידה תוכל להוריד את מחיר השוק.

השפעתו של הממשק רבה ביותר. קיימת פעולת גומלין בין הממשק והחומר הגנטי. במשך שנים פיתחנו את הגזע המתאים ביותר לתנאי הארץ. אחת השאלות המרכזיות היא, האם בתוך הגזע הזה ניתן למצוא קווים המנצלים בצורה יותר יעילה את התשומה העיקרית המושקעת בהם, המזון. 60-80% מהוצאות הרפת הולכות להזנה. אם נצליח למצוא קווים המפיקים מיחידת תשומת מזון יותר תוצרת, עשינו צעד גדול בכיוון שיפור הרווחיות ליחידת הייצור. בהרצאתו ישתדל ד"ר דוד דדורי לבחון, אם קיימת אופציה כזו.

במשך שנים הורגלנו שמסלולי הטיפוח הפתוחים לפנינו הם שלושה:

- פרים כאבות לדור הפרים העתידי,
- פרים כאבות לדור הפרות הבא,
- פרות כאמהות לפרי עתודה.

מסלול נוסף (פרות כאמהות לפרות), נחשב לזניח ביותר להשגת התקדמות גנטית. מתוך 75 ק"ג התקדמות גנטית שנתית ייחסו החוקרים רק 4-5 ק"ג להתקדמות הגנטית שהושגה באמצעות הבירור בין הפרות. פיתוח הטכנולוגיה החדשה של השתלת עוברים איפשרה העמדת יותר ולדות מאם מצטיינת אחת ולכאורה פיתחה אפיק טיפוחי חדש. ביום

ספר העדר ננסה לבחון את ההבטים הכלכליים והטיפוחיים של טכנולוגיה זו. מהאמור לעיל ניתן להבחין, שלמרות שתכלית יום העיון היא דיון במטרות הטיפוח, הרי שהיא נוגעת בלב ליבו של קיומו הכלכלי של הענף. אין אנו רואים את הטיפוח כישות בפני עצמה, אלא כאמצעי המשרת את האינטרסים הכלכליים של ציבור רפתני ישראל. אנו מצידנו מצפים לנוכחותם של הבוקרים ולהשתתפות ערה של החברים בדיון הכללי.

הסתגלות גנטית כדי הפחתת הוצאות הייצור במערכות שונות של ממשק ושיווק.
(לפי Gordon E. Dickerson)

